

RAAP-NOTITIE 3652 – herziene eindversie

Plangebied Wartenster Wiid te Warten

Gemeente Boarnsterhim

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau-
en inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V.

Titel: Plangebied Wartenster Wiid te Warten, gemeente Boarnsterhim; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: herziene eindversie

Datum: 18 februari 2011

Auteurs: *drs. J.E.A. Jans & D. van den Berg*

Projectcode: BOWAR

Bestandsnaam: NO3652_BOWAR.doc

Projectleider: drs. J.E.A. Jans

Projectmedewerkers: D. van den Berg & E.J.M. van der Zwet

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 44310

Autorisatie: dr. G. Aalbersberg

Bevoegd gezag: Gemeente Boarnsterhim

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2011

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Jansma Wegen en Milieu B.V.
- *aanleiding onderzoek*: planontwikkeling ten behoeve van woningbouw en wegeaanleg
- *datum uitvoering veldwerk*: 9 december 2010

Locatiegegevens

- *plangebied*: het plangebied ligt direct ten noordwesten van Warten, ten noorden van de Wartenster Wiid, ten oosten en zuiden van de Oebele Om Wei en ten westen van de Meagere Weide.
- *plaats*: Warten
- *gemeente*: Boarnsterhim
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 11A
- *plangebied in gebruik als*: grasland
- *oppervlakte plan-/onderzoeksgebied*: ca. 4 ha
- *hoogte maaiveld*: 0,7 tot 1,14 m -NAP
- *hoekpunten plangebied (X/Y)*:
 - zuidwest: 188.867/573.858
 - zuidoost: 188.983/573.881
 - noordwest: 188.800/574.099
 - noordoost: 189.046/574.209

Onderzoeksvragen

Is de bodemopbouw in het plangebied zodanig intact dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is? Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologisch advies*: volgens de FAMKE (Friese Archeologische MonumentenKaart Extra; <http://fryslan.nl/binfo/chk/inhoud/startchk.htm>) is voor het noordelijke deel van het plangebied voor de periode Steentijd-Bronstijd een karterend onderzoek 3 nodig (3 boringen per ha, indien er een podzolbodem aanwezig is overgaan op 6 boringen per ha en in geval van een tracé boringen om de 75 m). Voor het zuidelijke deel van het plangebied is voor deze periode geen onderzoek vereist. Voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen is voor het gehele plangebied een karterend onderzoek 2 noodzakelijk (6 boringen per ha).
- *ARCHIS-waarnemingen en -vondstmeldingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*:
 - in plangebied: geen
 - in de directe nabijheid (< 300 m): direct ten zuidoosten van het plangebied bevindt zich een terrein van hoge archeologische waarde (ARCHIS-monumentnummer 15126). Het betreft de dorpskern van Warten met een datering in de Late Middeleeuwen in Nieuwe tijd. In de ruimere omgeving van het plangebied ligt een groot aantal al dan niet overslibde terpen/ nederzettingen uit de Late IJzertijd tot de Late Middeleeuwen (ARCHIS-monumentnummers 8087 t/m 8093, 10243 en 10249).

Historische gegevens

- *historische kaarten*: op de kaart van Schotanus uit 1694 (Schotanus à Sterringa, 1718), de kadastrale minuut uit circa 1832 (<http://www.hisgis.nl>), de kaart uit 1848 (Eekhoff, 1859) en de topografische kaart uit 1925 (Robas Producties, 1990) worden in het plangebied geen voor de archeologie belangwekkende elementen afgebeeld. Het plangebied is op alle genoemde kaarten in gebruik als weiland of akkerland.

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart*: waardveengronden met zeggeveen, rietzeggeveen en broekveen (Stiboka, 1976: code kVc) in het noordoostelijke deel van het plangebied, nesvaaggronden met kalkarme klei (code Mo80C) in het uiterste zuiden van het plangebied en drechtvaaggronden met kalkarme zware klei (code Mv41C) in het overige deel van het plangebied.
- *geomorfologie volgens geomorfologische kaart* (ontleend aan <http://www.archis.nl>): een ontgonnen veenvlakte al dan niet bedekt met klei en/of zand (code 1M46) in het noordoostelijke deel van het plangebied, een getij-inversierug (code 3K33) in het zuiden van het plangebied en een vlakte van getij-afzettingen (code 2M35) in het overige deel van het plangebied.

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: de boringen in het plangebied zijn gezet in een driehoeksgrid van 50 x 40 m. In het tracé van de geplande wegen zijn de boringen op een onderlinge afstand van 50 m gezet.
- *gebruikt boormateriaal*: gutsboor, diameter 3 cm
- *totaal aantal boringen*: 23
- *minimaal geboorde diepte*: 2.5 m -Mv
- *maximaal geboorde diepte*: 3.5 m -Mv
- *boorbeschrijvingen*: lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989)
- *X-/Y- en Z-coördinaten boringen gemeten met*: RTK-GPS

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch)*: de bodemopbouw in het plangebied is van boven naar beneden als volgt. De top bestaat uit een 0,15 tot 0,3 m dikke bouwvoor (donkerbruingrijze, matig siltige en matig humeuze klei). Hieronder ligt in de boringen 1, 2, 3, 6 t/m 16, 19, 20 en 23 een 0,06 tot 0,4 m dikke grijze, matig siltige kleilaag, soms met enkele ijzervlekken. Hieronder en in de overige boringen onder de bouwvoor bevindt zich een 0,07 tot 0,52 m dikke, grijsbruine, matig siltige en humeuze kleilaag met detrituslagen, veenbrokken of (in de boringen 10 en 14) veen- en kleibrokken. In de boringen 8 en 10 bestaat deze laag uit een grijsbruine, zwak tot sterk kleiige veen. Onder dit veen of de grijsbruine, humeuze klei en in de boringen 20, 21 en 22 onder de grijze klei en in boring 18 onder de bouwvoor bevindt zich een veenpakket beginnend op 0,3 tot 1,0 m -Mv (1,26 tot 1,91 m -NAP). Dit veenpakket bestaat uit donkerbruin, mineraalarm riet(zegge)veen, soms met een spoor hout met hieronder bosveen met weinig riet.

De basis van de bodemopbouw in het plangebied wordt gevormd door zand en keileem. Het zand is geïnterpreteerd als dekzand (grijsgeel of geelgrijs, zwak siltig, matig fijn zand soms zwak grindig, zwak humeus of met enkele humusvlekken en een spoor riet of hout). De top van het zand bevindt zich op 2,15 tot 3,32 m -Mv (3,04 tot 4,28 m -NAP). In boring 6 is de top van het zand verspoeld. In het zand is in geen van de boringen podzolvorming opgemerkt. Er is in twee boringen keileem aangetroffen (lichtblauwgrijze, sterk zandige en zwak grindige leem; boringen 21 en 23).

Archeologische indicatoren zijn tijdens het booronderzoek niet waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen aangetroffen.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De laagopeenvolging in het plangebied bestaat uit een bouwvoor op klei en/of veen op (dek)zand op keileem. In het uiterst noordwestelijke deel van het plangebied ligt het zand hoger dan in het overige deel, maar het zand is gedeeltelijk verspoeld en hierin zijn geen aanwijzingen gevonden voor een archeologische vindplaats. In het zand is geen podzolvorming waargenomen. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van onderhavig onderzoek wordt voor het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen. De geplande ingrepen ten behoeve van het bouwrijp maken van het plangebied kunnen vanuit archeologisch oogpunt zonder bezwaar worden uitgevoerd.

- *contactpersoon provincie*: dr. G.J. de Langen, provinciaal archeoloog Fryslân (tel. 058-2925487).
- *contactpersoon RAAP*: drs. J.E.A. Jans, projectleider (tel. 0512-589140).

Literatuur

Eekhoff, W., 1859. *Nieuwe atlas van de provincie Friesland*. Leeuwarden.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Robas Producties, 1990. *Historische Atlas Friesland. Chromotopografische Kaart des Rijks, schaal 1:25.000*. Uitgeverij Robas Producties, Den Ijp.

Schotanus à Sterringa, B., 1718. *Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland; zoo in 't algemeen als in haare XXX bijzondere Grietenijen*. François Halma, Ljouwert (Facsimile-uitgave 1979).

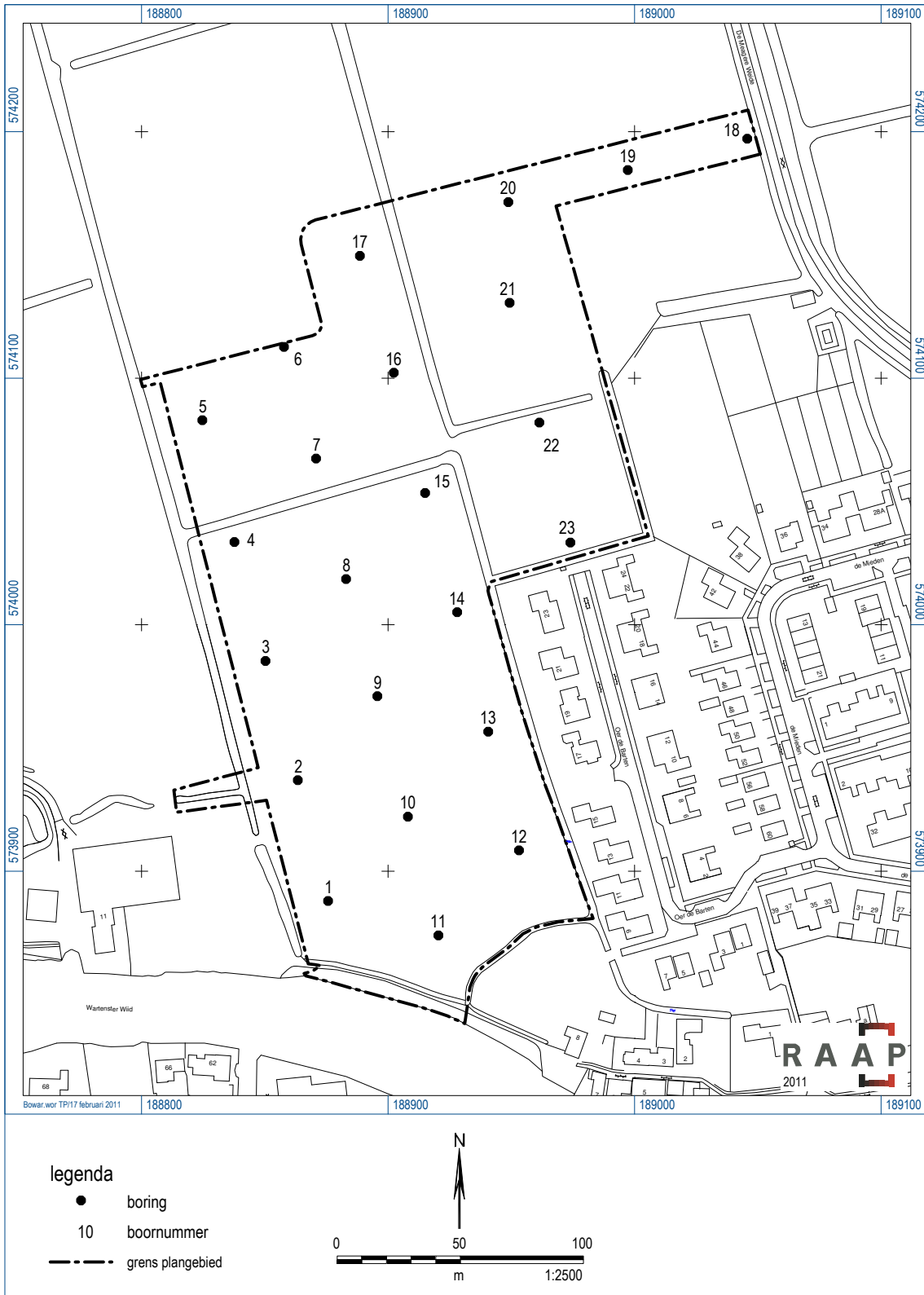
Stiboka, 1976. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 11West Heerenveen*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Resultaten onderzoek.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)		1795	
Nieuwe tijd	B	1650	
	A	1500	
Middeleeuwen	Laat	1250	
	Vol	1050	
	Vroeg	Ottoons	900
		Karolingisch	725
		Merovingisch laat	525
		Merovingisch vroeg	450
	Romeinse tijd	Laat	270
Midden		70 na Chr.	
Vroeg		15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
		Jong B	16.000
		Jong A	35.000
Midden		250.000	
Oud			

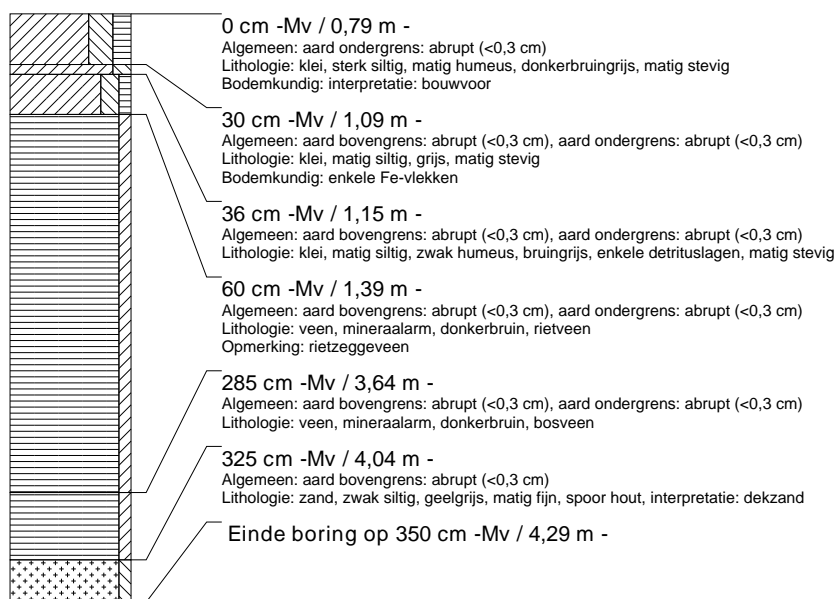
tabel1_standaard_Archeologisch_RAAP_2010

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

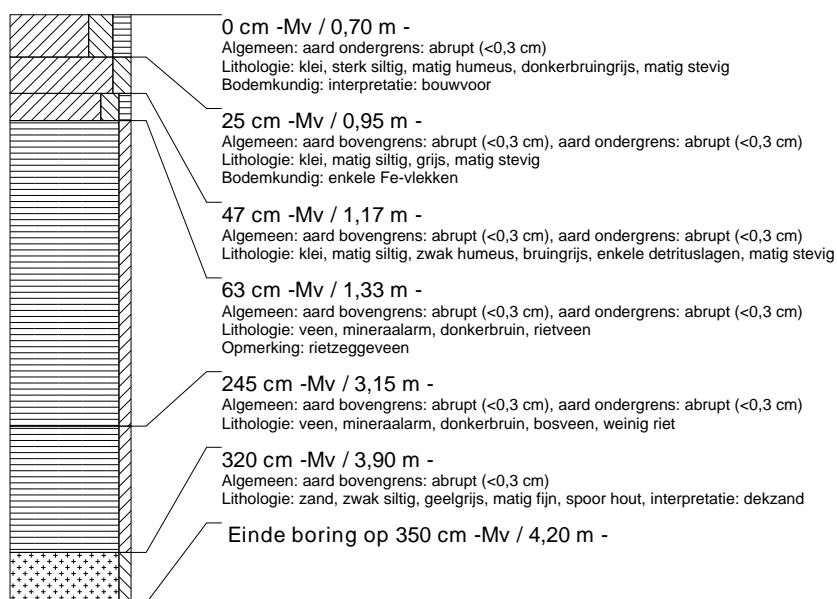
boring: BOWAR-1

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.876, Y: 573.888, hoogte: -0,79, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

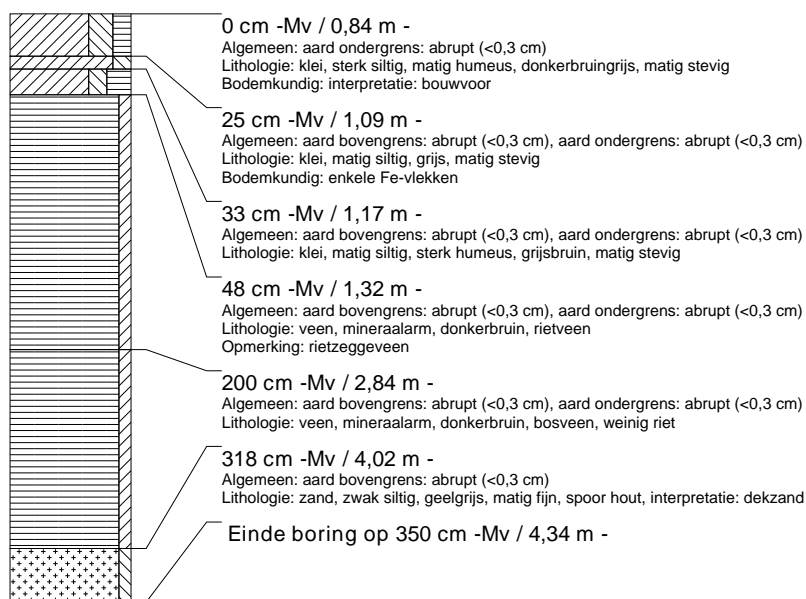
boring: BOWAR-2

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.863, Y: 573.937, hoogte: -0,70, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

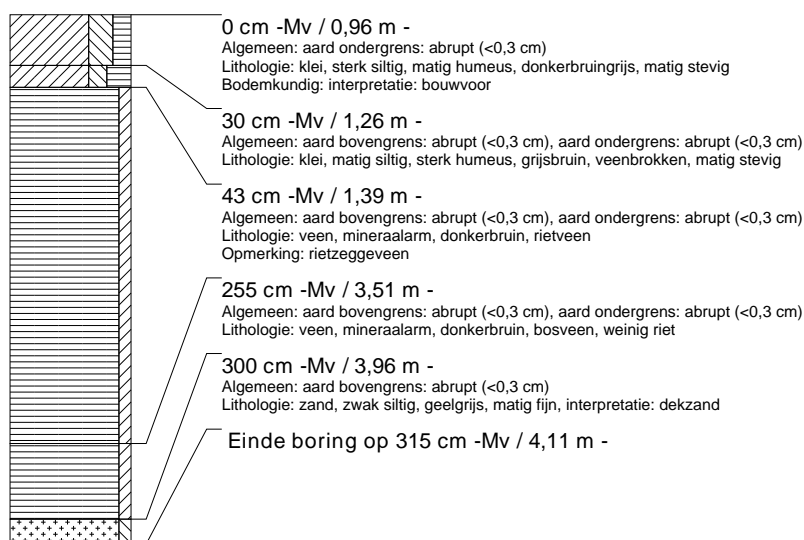
boring: BOWAR-3

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.850, Y: 573.985, hoogte: -0,84, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

boring: BOWAR-4

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.838, Y: 574.034, hoogte: -0,96, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

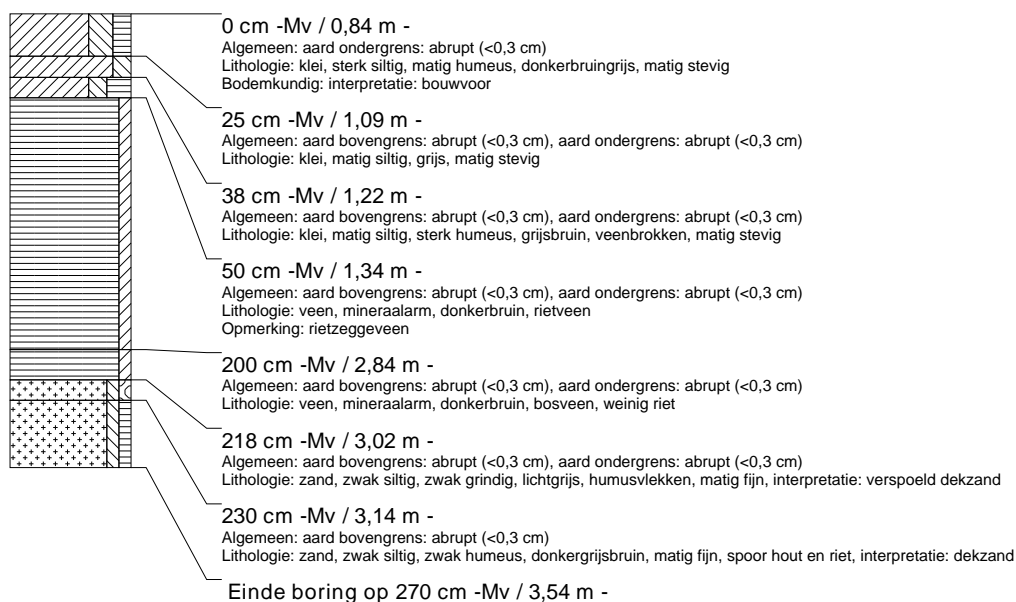
boring: BOWAR-5

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.825, Y: 574.083, hoogte: -0,89, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

boring: BOWAR-6

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.858, Y: 574.113, hoogte: -0,84, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

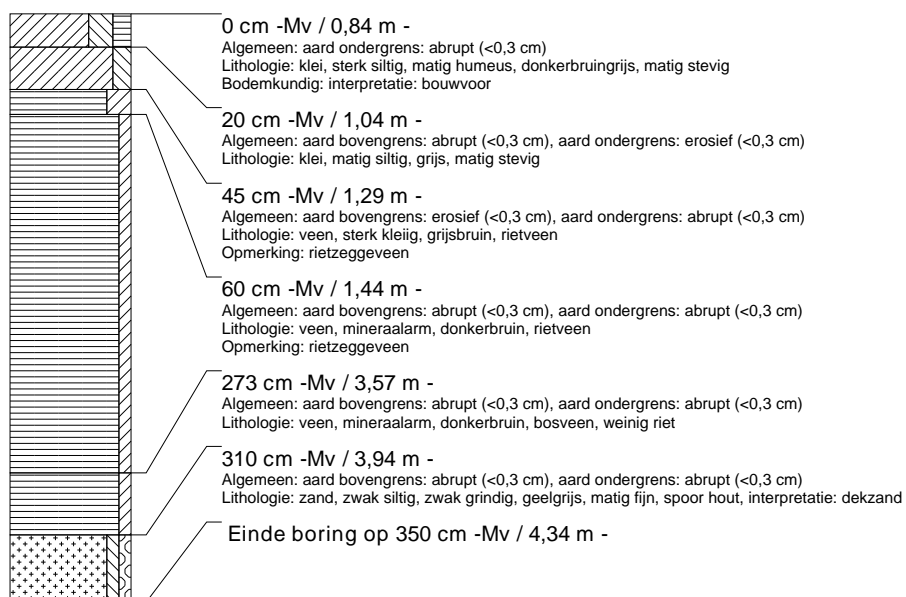
boring: BOWAR-7

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.871, Y: 574.067, hoogte: -0,91, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord, opmerking: rietzeggeveen

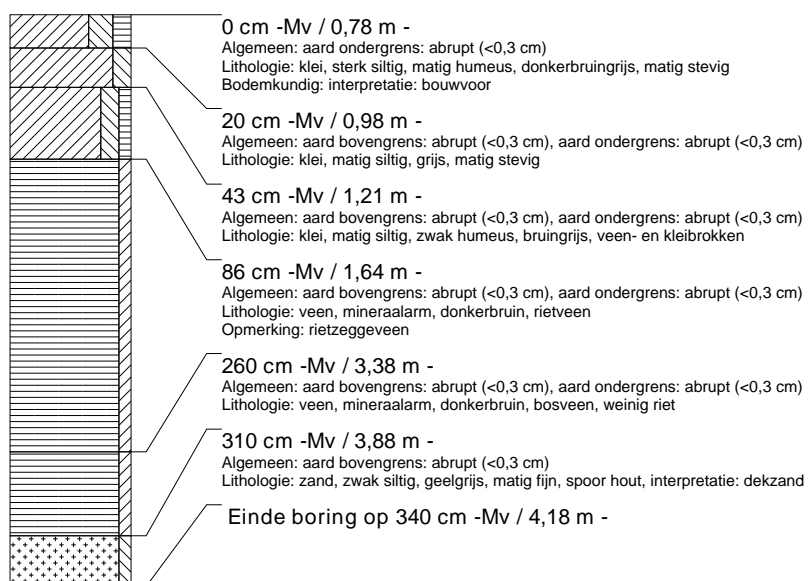
boring: BOWAR-8

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.883, Y: 574.019, hoogte: -0,84, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

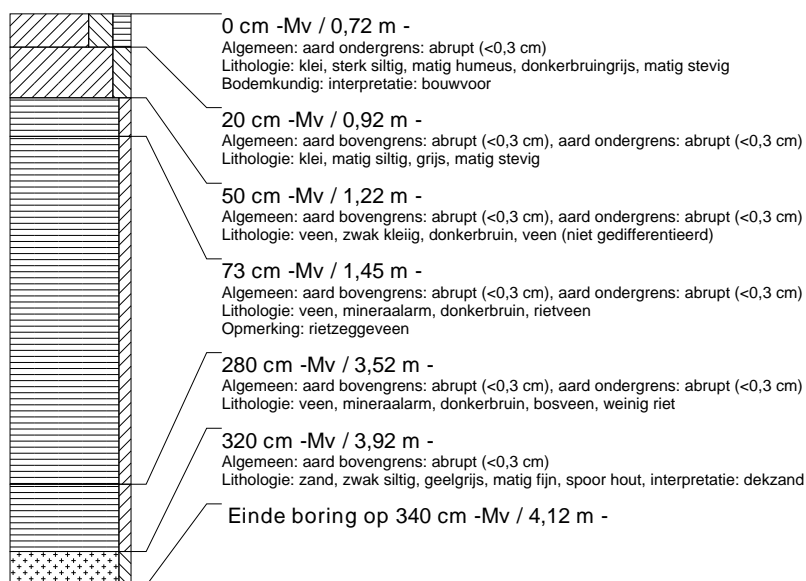
boring: BOWAR-9

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.896, Y: 573.971, hoogte: -0,78, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

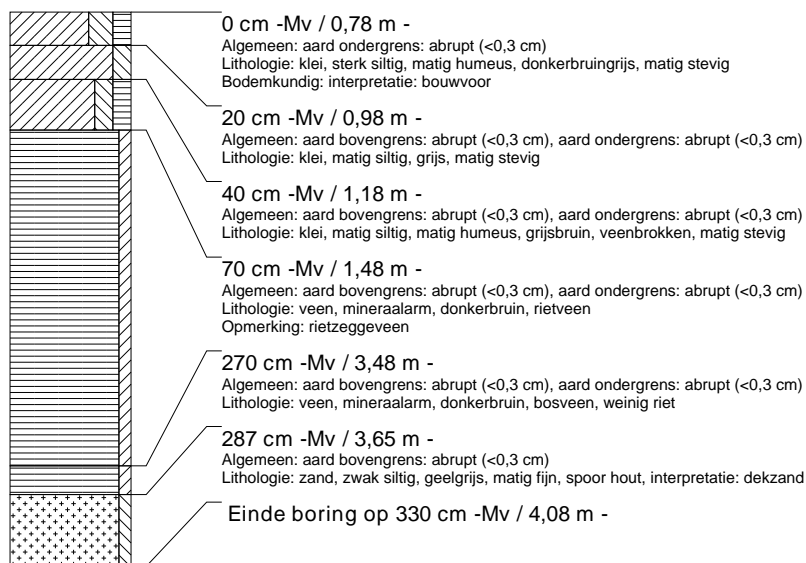
boring: BOWAR-10

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.908, Y: 573.922, hoogte: -0,72, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

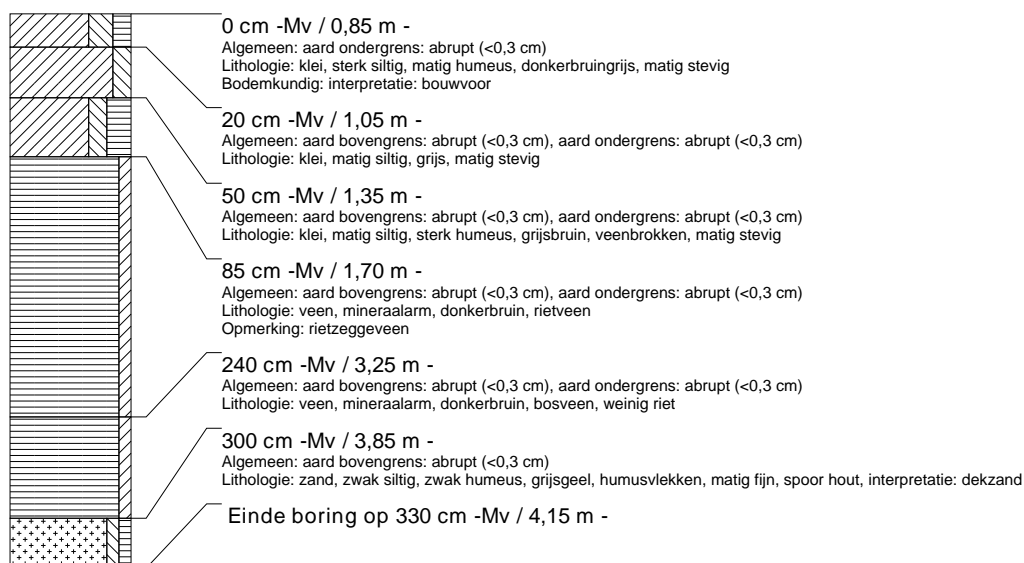
boring: BOWAR-11

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.920, Y: 573.874, hoogte: -0,78, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

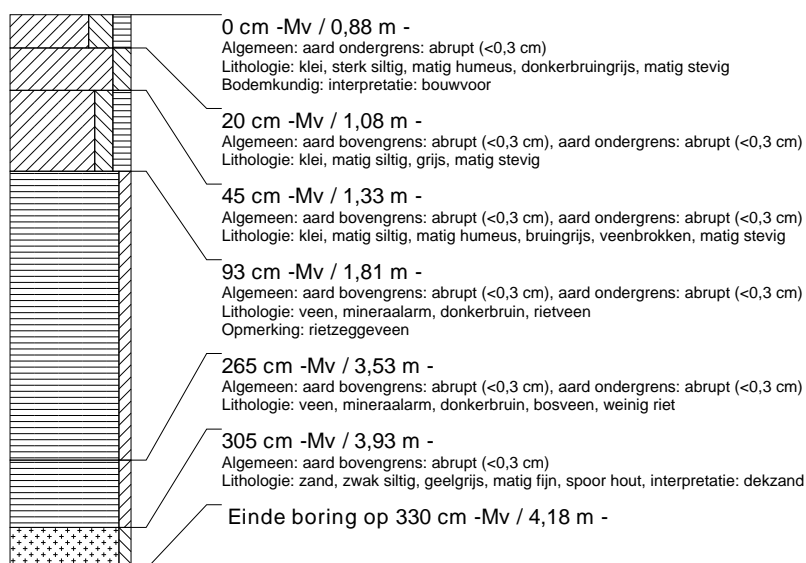
boring: BOWAR-12

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.953, Y: 573.908, hoogte: -0,85, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

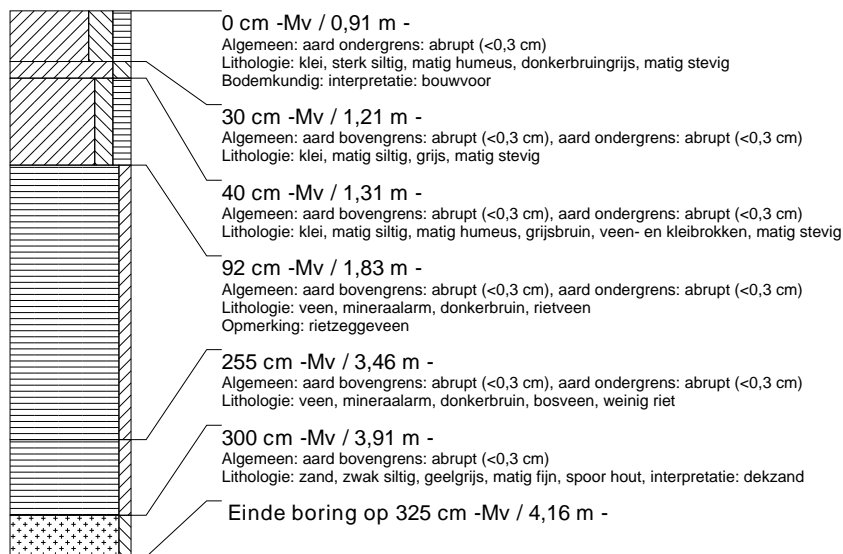
boring: BOWAR-13

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.941, Y: 573.957, hoogte: -0,88, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

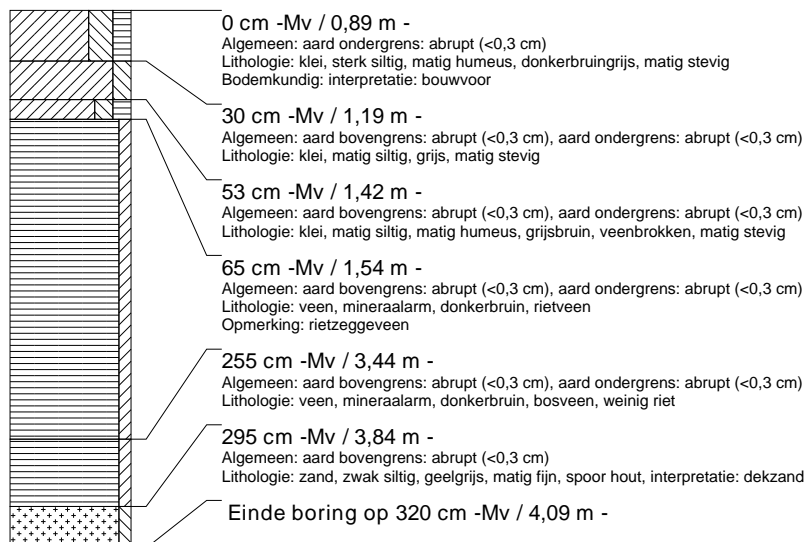
boring: BOWAR-14

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.928, Y: 574.005, hoogte: -0,91, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

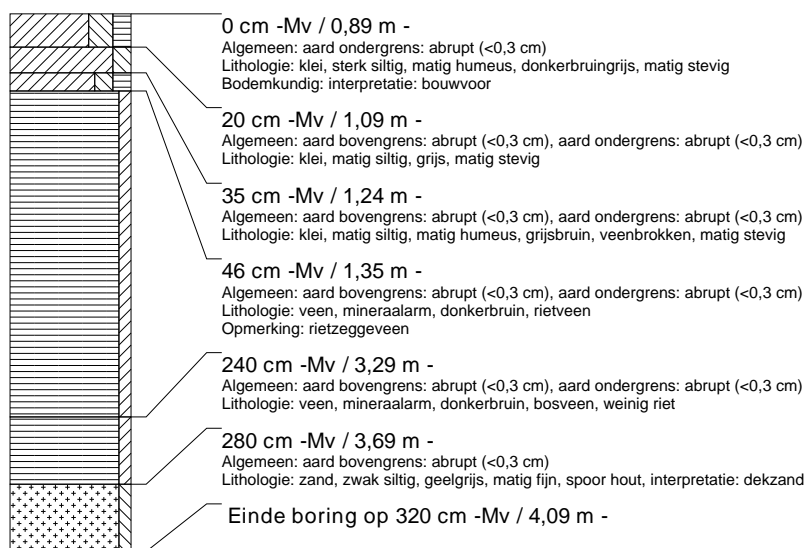
boring: BOWAR-15

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.915, Y: 574.053, hoogte: -0,89, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

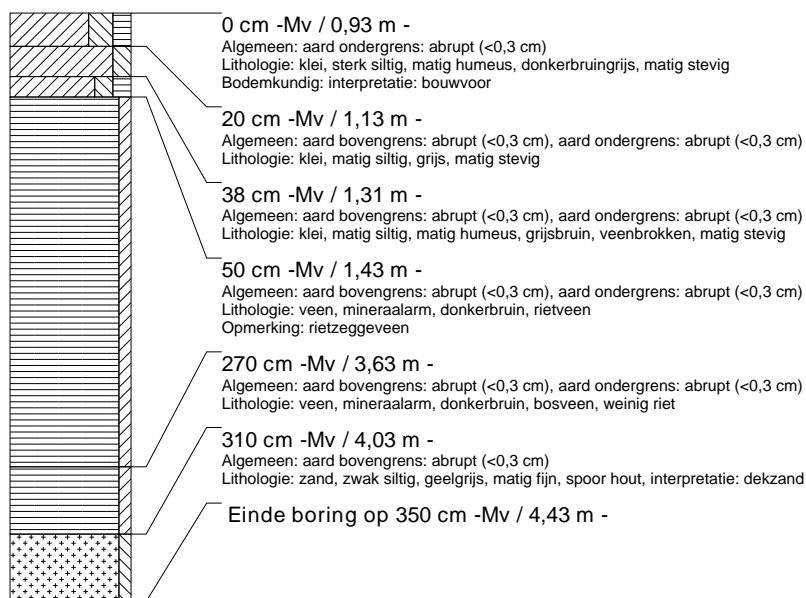
boring: BOWAR-16

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.902, Y: 574.102, hoogte: -0,89, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

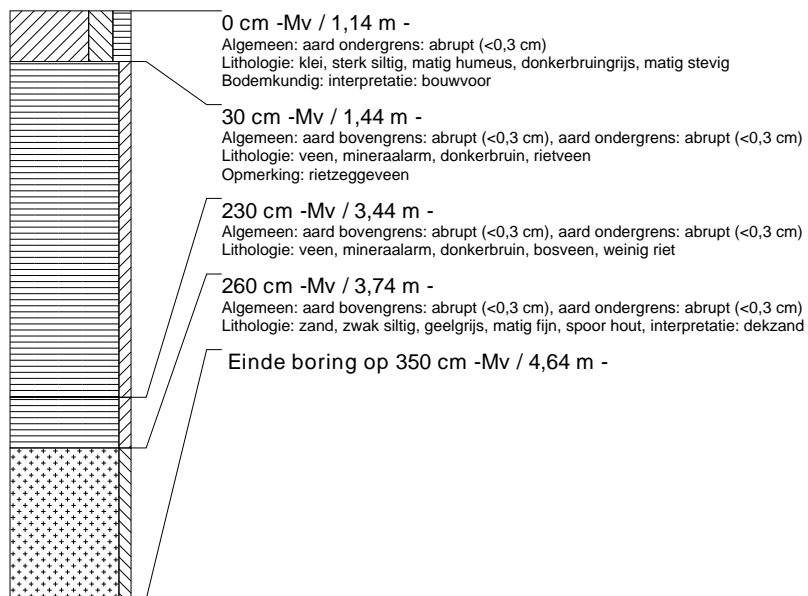
boring: BOWAR-17

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.889, Y: 574.150, hoogte: -0,93, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

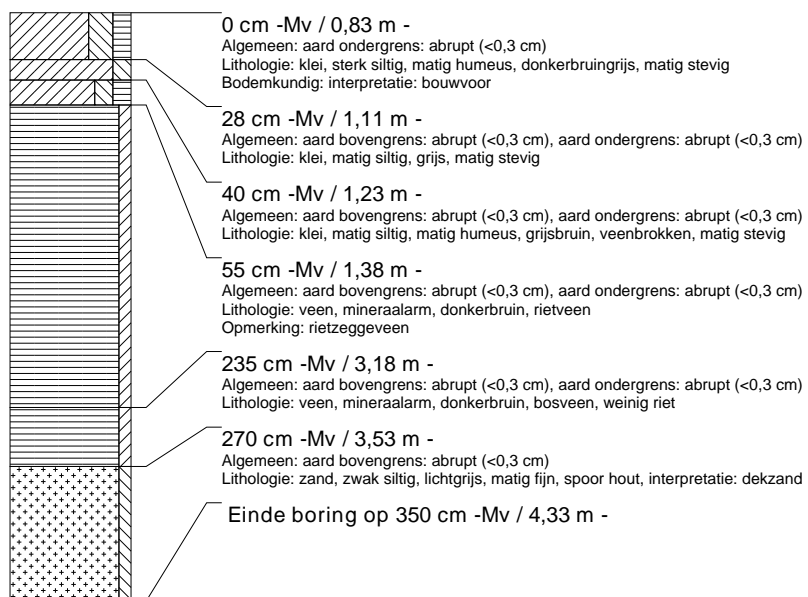
boring: BOWAR-18

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 189.046, Y: 574.197, hoogte: -1,14, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

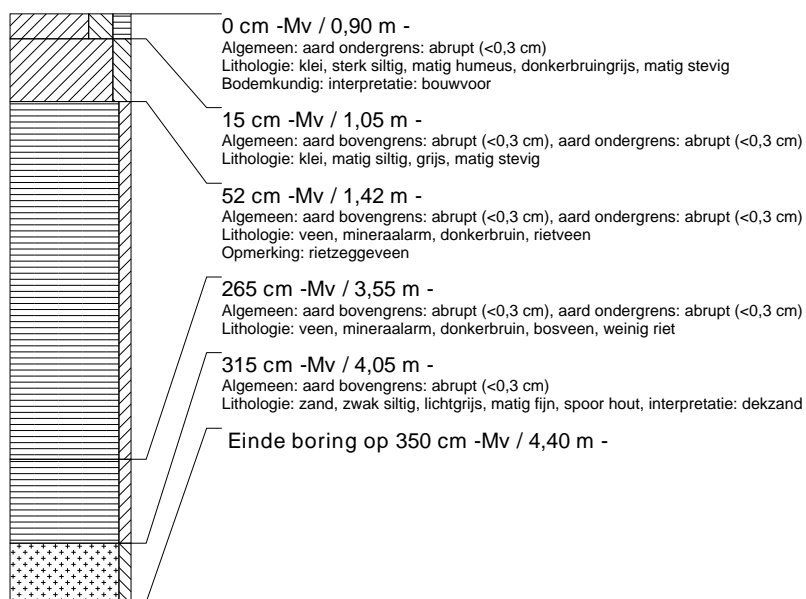
boring: BOWAR-19

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.997, Y: 574.184, hoogte: -0,83, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

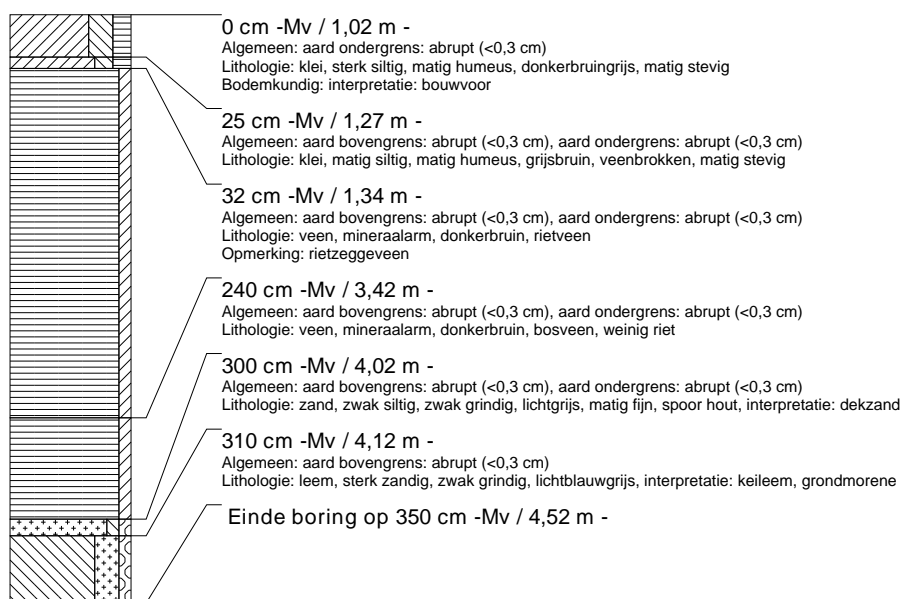
boring: BOWAR-20

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.949, Y: 574.171, hoogte: -0,90, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

boring: BOWAR-21

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.949, Y: 574.131, hoogte: -1,02, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

boring: BOWAR-22

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.961, Y: 574.082, hoogte: -0,97, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

boring: BOWAR-23

beschrijver: JJ/DOB, datum: 9-12-2010, X: 188.974, Y: 574.033, hoogte: -0,96, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Boarnsterhim, plaatsnaam: Warten, opdrachtgever: Jansma Wegen en Milieu B.V., uitvoerder: RAAP Noord

